

Ibro bajraktar i Šarac kapetan

sastavio Ćamil Kulenović (zabilježio Milman Parry 1934, 35)

Piće pila do dva pobratima	1
po prilici na širokoj Lici,	2
na poljani navrh Vučijaka,	3
đe je međa lička i kotarska.	4
U ledinu koplja udarili,	5
pa za koplja konje povezali.	6
Bože mili, ko bi pobre bili?	7
Oklen jesu, od senta kojeg su?	8
Lako nam je oba pogoditi:	9
jedno je glava Ibro bajraktaru	10
sa Podovlja, sa široke Like,	11
taj bajraktar ajan Mustajbega;	12
drugo mu pobro Šarac kapetane	13
sa Primorja, od sinjega mora.	14
Jandal side oba pobratima,	15
side pobre jedan kraj drugoga.	16
Prid njima je meza i trmpeza,	17
piće piju k'o kad prolivaju.	18
O svačem su eglen zametnuli,	19
po najbolje o pustu junaštvu,	20
o junaštvu i o vojevanju,	21
o puškanju i o mačevanju,	22
kako je koji junak na mejdanu	23
đe mač siva, a poliću glave.	24
Bože dragi—na svačem Ti fala!—	25
da gledamo Šarac kapetana.	26
Nikad Šarac živa mira nejma,	27
nego Šarac oči razbacijo,	28
sejir čini Ibrina dorata.	29
Dobar Ibrin mrkogrivac dore!	30
Nikad dorat živa mira nejma:	31
zubom striže, tanka đema grize,	32
uši ćuli, a kopa nogama	33
—pod nogama jamu iskopao,	34
do trbuha sav se zakopao.	35
Koliku je jamu iskopao,	36
najduljeg bi Vlaha ukopao.	37
nikad Šarac ne gleda na stranu,	38
vavik oko drži na doratu,	39
pa je Šarac Ibri govorijo,	40
„Pobratime, Ibro bajraktaru,	41

daj mi prodaj doru velikoga!	42
Cini njega koliko ti drago,	43
za dukate ostati mi neće!	44
Jā kad Ibro te razabra riči,	45
pobratimu govoriyo svome,	46
„Pobratime Šarac kapetane,	47
tako mi dina i imana moga,	48
toga mala nejma u Madžara	49
za kojeg bi Ibro bajraktaru	50
prigoriyo mrkogrivca doru.	51
Kad mu reče tako bajraktaru,	52
malo vrime, dugo ne trajalo,	53
jope' Šarac Ibri govoriyo:	54
„Pobratime Ibro bajraktaru,	55
il' se šališ, il' zbilja govoriš?	56
Daj mi prodaj doru kosatoga!	57
Cini njega za novce gotove;	58
kol'ko rečeš, podbiti te neće.	59
Jope' Ibro njemu govoriyo,	60
„Pobratime, Šarac kapetane,	61
ne govori nepristalni' riči	62
od koji' ti danas fajde nejma.	63
Ne šalim se, neg' istinu kažem,	64
da tog mala nije u Madžara	65
za kojeg bi' doru prigoriyo!	66
Kad mu reče tako bajraktaru,	67
onda Šarac Ibri govoriyo:	68
„Pobratime, Ibro bajraktaru,	69
tako tebi Boga i zakona,	70
pravo meni po istini kaži,	71
jā ima li išta tebi draga	72
da bi za njeg' doru pokloniyo,	73
kada nećeš za novce gotove?	74
Kad mu Ibro razumiyo riči,	75
na Ibri se dlaka ispravila	76
k'o na vuku Prosinca miseca	77
—digli mu se uz gubicu brci,	78
oči mu se krvi natočiše,	79
diže glavu, a Šarca podviknu:	80
„Pobratime, Šarac kapetane,	81
kad me pitaš, pravo ću ti kaz'ti.	82
Toga mala nije u Madžara	83
za kojeg bi doru prigoriyo;	84
ali pobro, Šarac kapetane,	85
počuj dobro, da ti pravo kažem	86

ja za što bi' doru prigorijo.	87
Evo ima za pola godine,	88
ja se spremi' u kamenoj kuli	89
po tevdilu, kaurskom odilu	90
—ja opremi' sebe i dorata.	91
Kada sam se, pobro, opremijo,	92
ja izvedo' na avliju doru,	93
pojaha' ga, otišće' od kule.	94
Preko Like doru prejahao,	95
sjaha' doru u Primorje ravno.	96
Tamam sajdo' Zadru kamenome,	97
do Pavice dilber krčmarice,	98
pobratime, moje posestrime.	99
Posestrima mene dočekala,	100
tu sam bijo za nedilju dana,	101
pa mi reče Pava krčmarica	102
da će sajam biti na Primorju	103
kod kamene Milosave crkve	104
u nedilju koja prva dođe	105
—to se zove Cvit Nedilja mlada.	106
Tu će saći Kotar i Primorje	107
slušat službu u kamenoj crkvi.	108
Tu će saći dva silevna bana,	109
ban Zadarski i ban Šibenički,	110
s njima saći uzvišnja gospoda,	111
kapetani i mladi serdari.	112
Sve će saći kićene divojke	113
u kočija do kamene crkve;	114
pa da i ja sjašem doru crkvi,	115
ne bi' l' sebi zagled'o divojku.	116
Ja posluša' svoju posestrimu.	117
Kad osvanu Cvit Nedilja mlada,	118
udariše zvone po Primorju	119
i na Zadru pukoše topovi,	120
jer se bane beše opremijo,	121
poš'o bane do kamene crkve.	122
Ja se hitro spremi' u odaji,	123
posestrima spremi mi dorata.	124
Ja izajdo', pojaha' dorata,	125
okrenu' ga do kamene crkve.	126
Kad sam bijo blizu bile crkve,	127
na kajasu zastavi' dorata	128
da učinim sejir sa dorata	129
kako narod prolazi do crkve.	130
Primorje se butum uspužilo,	131

narod vrvi do kamene crkve.	132
Malo vrime, ni dugo ne bilo,	133
naskakaše harali kočije	134
—pod kočije do dvi bedevije,	135
do dvi vranke k'o dvi 'tice čavke;	136
sve kočije harom pokriveno,	137
naokolo zlatom izvežene—	138
u kočija sidi Latinkinja	139
—to je Jela Vuka kapetana,	140
jauklija Glumčević Alije.	141
Te prodoše, druge naskakaše	142
—pod njima su do dvi bedevije,	143
do dvi bilke baš k'o dva labuda;	144
sve kočije harom pokriveno,	145
naokolo zlatom izvežene-	146
gone njihu dvoje lajzmančadi;	147
u kočija sidi Latinkinja,	148
lipa Joka Papa Bilobrka,	149
jauklija Dizdareva sina.	150
Te prodoše, treće naskakaše	151
—sve kočije harom pokriveno,	152
naokolo zlatom izvežene;	153
pod kočije do dvi bedevije,	154
do dvi žuje baš k'o ljute guje,	155
gone njihu dvoje lajzmančadi—	156
u kočija sidi Latinkinja,	157
lipa Ana Stegić Radovana,	158
jauklija Grdanović Mehe.	159
Tako, pobro Šarac kapetane,	160
sve prolaze harali kočije,	161
sve prolaze jedne za drugim,	162
i u njima mlade Latinkinje.	163
Ja sam, pobro, brojijo kočije	164
—nabrojijo trijest i četvere—	165
trijes' pete kad se pomoliše,	166
pod njima su do dvi bedevije	167
—dvije vranke k'o dvi 'tice čavke;	168
sve kočije harom pokriveno,	169
naokolo zlatom izvežene—	170
gone njihu dvoje lajzmančadi.	171
Kad kočije do mene dojdoše,	172
ja pritira' do kočija doru,	173
da ja vidim ko je u njimaka.	174
Ja podigo' haru sa kočija,	175
pa pogleda', pobro, u kočije.	176

Ja golemo čudo ugledao:	177
u kočija sidi Latinkinja.	178
Jä kakva je—rana ne dopala!—	179
lišce joj je baš k'o žarko sunce,	180
podvoljčina baš k'o misečina,	181
dvi joj ruke dvi ture pamuke,	182
dojke su joj baš k'o dva goluba;	183
pleća su joj k'o u gorske vile,	184
obrvice s mora pijavice,	185
trepavice krila labudova;	186
dva obraza dva đula rumena,	187
medna usta kutija šećera;	188
zubi su joj dva niza bisera	189
—kad se smije, konda biser sije;	190
kad govori, konda golub guče;	191
jä kad pije rumeniku vince,	192
bi rekao i bi se zakleo	193
da joj se vince vidi kroz gröce—	194
svu Madžarku rosa poduzela.	195
Kad ja, pobro, ugleda' Madžarku,	196
proljetna me ufati groznica	197
—u meni je srce zaigralo,	198
zveknuše mi puca na prsima,	199
odjeknuše toke i ilike—	200
ćido' pasti sa konja dorata;	201
jedva sam se, pobro, obdržao,	202
da ostanem u sedlu doratu.	203
Kada sam se malo umirijo,	204
ja podviknu' sa konja Madžarku:	205
,O Madžarko, kićena divojko,	206
digni glavu, pogledaj meneka,	207
pa ti štimaj ovog gospodina!	208
Živ ti bijo, jesam li ti mijo,	209
živ ti ćajo, bi li pošla za me?	210
Kad divojka mene razumila,	211
diže glavu, pa mi govorila,	212
,Fala tebi, vridan gospodine,	213
granatiru no konju dorinu!	214
Pošten bijo ko te je rodijo,	215
ja tebika ne stavljam mahane.	216
Trista valjaš 'vaki' divojaka;	217
kršniji si i lipši od mene.	218
Ja sam čula za Turčina harna,	219
po imenu Ibru bajraktara,	220
bajraktara ajan Mustajbega,	221

što ga fali Lika i Krajina,	222
pa ga fali Kotar i Primorje,	223
da je Ibro prava muška glava.	224
Pa sad počuj, vridan gospodine,	225
granatiru na konju dorinu,	226
ja sam ti se viri zavirila,	227
na molitvu ja metnula ruku	228
kod oltara i Svetog Jovana,	229
da me serdar obljubiti neće	230
dok ne vidim Ibru bajraktara,	231
je li 'naki kako mi ga fale.	232
A ja, pobro Šarac kapetane,	233
jopet viknu' kićenu Madžarku:	234
,O Madžarko—s. —	235
što je tebi Turčin omilijo?	236
Tako meni Boga i zakona,	237
ja sam lipši i viši od njega!	238
Bolji junak jesam od Turčina	239
po imenu Ibre bajraktara,	240
bolji mi je mrkogrivac dore	241
od dorata Ibre bajraktara;	242
bolji mi je puset oko pasa	243
neg' Turčina Ibre bajraktara;	244
bolja mi je sablja okovana	245
neg' Turčina Ibre bajraktara.	246
Bog ubijte vas kitli divojke!	247
Koja godić čuje za Turčina,	248
njejzi glava ode za Turčinom.	249
A kad mene razumi Madžarka,	250
podviknu me iz svoji' kočija:	251
,Granatiru na konju dorinu,	252
tako meni Boga i zakona,	253
ako bide i malo istine	254
kako Ibru Kotarani fale	255
i njegova mrkogrivca dora,	256
da ga vidiš đegod na Primorju,	257
triput bi se njemu poklonijo,	258
od straha mu doru poklonijo.	259
Dok to reče kićena Madžarka,	260
odma' svoju pa obori glavu,	261
viš' mi ne šće ništa govoriti.	262
Tako, pobro Šarac kapetane,	263
mi sajdosmo do kamene crkve.	264
Kad se služba završi božija,	265
svak izijde iz kamene crkve,	266

pa divojke kola ufatiše,	267
tamam ji' se trijes' ufatilo.	268
Jä kada se ufati Madžarka	269
što je sa mnom, pobro, govorila,	270
sve je kolo glavom nadfatila,	271
a lipotom kolo začinila.	272
Njojzi viču Mandula gospoja.	273
Pa moj pobro Šarac kapetane,	274
ja bi' za nju doru poklonijo.	275
Kad mu Šarac riči razumijo,	276
na njemu se dlaka ispravila	277
bas k'o kočet na poganu vuku	278
zle godine Prosinca miseca.	279
Digli mu se brci na gubici,	280
oči mu se krvi natočiše,	281
diže glavu, pa je govorijo:	282
„Bog ubijo tebe, pobratime!	283
Što spominješ Mandulu gospoju?	284
Mandula je moja virna ljuba	285
—evo nejma ni nedilja dana	286
kako sam se š njome oženijo.	287
Sad, Turčine Ibro bajraktaru,	288
dobro počuj šta ti Šarac kaže:	289
dosad bili virni pobratimi,	290
o' sad ćemo ljute mejdandžije.	291
Ja sam tvoga begenis'o doru,	292
a ti moju Mandulu gospoju.	293
Sada, Ibro vridan bajraktaru,	294
hajde svojoj na Podovlje kuli,	295
pa se spremaj na mejdan junački	296
do nedilje koja prva dođe	297
—rok nedilja, mejdan ponediljak.	298
Sada, Ibro vridan bajraktaru,	299
tako tebi turkovanja tvoga,	300
nemoj nikom kazati na Lici,	301
ma nijednom ličkom nabodici,	302
ni ajanu ličkom poglavaru.	303
Evo ti je vira od meneka	304
da ja neću otkazati banu,	305
pa ni jednom kotarskom serdaru.	306
Kada prva osvane nedilja,	307
ti opremi sebe i dorata,	308
pa izjaši na Vučijak doru.	309
Tu ćeš mene naći, bajraktaru,	310
i kod mene Mandulu gospoju,	311

pa ćeš sa mnom mejdan podiliti	312
ne od rane, ven o mrtve glave.	313
Ko ostane, Ibro, u mejdanu,	314
neka jaše mrkogrivca doru,	315
jaše doru a ljubi gospoju.	316
Ven na noge da se rastajemo,	317
da nam džaba ne prolazi vrime,	318
jerbo nam se valja opremati,	319
bajraktaru, za teška mejdana.	320
Dok je tako Šarić govorijo,	321
to izreče, na noge skočijo,	322
za njim skoči Ibro bajraktaru.	323
Da gledamo dvaju pobratima:	324
jedan drugom desnice pružiše,	325
obojica tu se pozdraviše,	326
na rastanku pa se oprostiše,	327
oprostiše pa se rastaviše.	328
Sada Šarić pojaha putalja,	329
a bajraktar mrkogrivca doru,	330
ode Šarić na Primorje ravno,	331
a bajraktar na široku Liku.	332
Kada Ibro na Liku izijde,	333
svojoj kuli na Podovlje sijde,	334
do avlije i kamene kule.	335
Sjaha Ibro doru kosatoga,	336
pa odvede u podrume doru,	337
priveza ga za jaslje gotove,	338
ustoče mu ječam u zobnicu,	339
pa se natrag Ibro povratijo,	340
pa uniđe u kamenu kulu.	341
Bože dragi—na svačem Ti fala!—	342
da gledamo Ibre bajraktara.	343
Sve se sprema za nedilju dana	344
kradimice na širokoj Lici	345
—nikom Ibro da objavi neće,	346
ma nijednoj ličkoj nabodici,	347
pa ni svojoj ostariloj majci,	348
ni ajanu ličkom poglavaru.	349
Često Ibro timari dorata;	350
na dan svaki po četiri puta	351
natiče mu ječam u zobnici.	352
Kada prođe za nedilja dana,	353
da gledamo Ibre bajraktara.	354
On opremi sebe i dorata,	355
još uzima koplje ubojito,	356

pa izvede doru na avliju,	357
pa se Ibro majci povratijo.	358
U obe je ruke poljubijo,	359
obe ruke i u obe dojke, 360	360
pa je Ibro majci govorijo:	361
„Daj halali, ostarila majko!	362
Jer su ovo danci na rastanci,	363
jä l' se viditi, jä li ne viditi.	364
Da gledamo ostarile majke:	365
svoga sina u čelo poljubi,	366
pa je Ibri 'vako govorila:	367
„Hajde, sine, hajirli ti bilo!	368
Kud hodijo, zdravo prohodijo,	369
ti se zdravo majci povratijo!	370
Svit' o ti obraz bijo na divanu,	371
a sikla ti čorda na mejdanu!	372
Dušmani ti pod nogama bili	373
k' o tvom dori čavli u pločama!	374
Dok to reče ostarila majka,	375
povrati se Ibro do dorata,	376
„Allah	377
baš k' o soko u jelove grane,	378
pa istira iz avlije doru.	379
Ispod kule otišće dorata,	380
jaše doru niz široku Liku.	381
Liku priđe, na Vučijak siđe,	382
uz Vučijak istira dorata	383
na poljanu navrh Vučijaka.	384
Da gledamo Ibru bajraktara.	385
On ugleda čador na ledini,	386
svilen čador Šarić kapetana	387
—pod čadorom Šarić kapetane,	388
i kod njega Mandula gospoja,	389
oni piju kod čadora piće—	390
kraj čadora koplje udarito,	391
za njeg' Šarić prevez' o putalja.	392
Ibro doru dotira šatoru,	393
kod šatora zastavi hajvana,	394
pa podviknu Šarić kapetana:	395
„O Šariću, vridan kapetane,	396
izlaz' amo da se ogledamo!	397
Kad mu Šarić riči razumijo,	398
bajraktaru Ibri govorijo:	399
„Odjaš' konja, vridan bajraktaru,	400
pa menika pod čador unijdi	401

da se rujno napijemo vina	402
—ni u moje ni u tvoje zdravlje,	403
da mi svoje prečestimo duše,	404
jerbo valja jednom umirati;	405
po nesreći mogu obojica.	406
Al' to Ibro ni da čuje neće,	407
ven ovako Ibro govorijo:	408
„O Šariću, vridan kapetane,	409
kad ću mriti, neću vina piti	410
—s kim se bijem, ja š njime ne pijem—	411
neg' izlazi, da se ogledamo!	412
Samohran mi dorat od mejdana,	413
britka ćorda krvi ožednila;	414
mogla bi te kahar učinuti,	415
tvoju glavu s tebe ukinuti,	416
tvoju čašu krvi natočiti!	417
Kad to čuo Šarić kapetane,	418
on od zemlje na noge skočijo,	419
pa podviknu Ibru bajraktara:	420
„Stani Ibro, vridan bajraktaru!	421
Šarić svoga pojaha putalja,	422
pa iznova viknu bajraktara:	423
„Kako ćemo mejdan podiliti?	424
„Biraj, Vlaše, kako tebi drago	425
—tvoje zvanje, tvoje obiranje.	426
ondar Šarić Ibri govorijo:	427
„Kad je tako, Ibro bajraktaru,	428
ti zajaši suncu od istoka,	429
a ja hoću suncu od zapada.	430
Đe se sritemo, da se ošinemo.	431
Dok to reče Šarić kapetane,	432
obojica konje zavedoše.	433
Dok rekoše, konji potekoše	434
u mejdanu jedan na drugoga.	435
Kad se ati čelim udariše,	436
a junaci da zameću kavgu.	437
Četiri puške zajedno lupiše	438
—hitri ati zrnje promešашe,	439
sve četiri puške prometnuše.	440
Povrati se jedan na drugoga,	441
o britke se pojagmiše ćorde,	442
varaju se oba u mejdanu	443
—kad se obe susritoše ćorde,	444
a ciknuše, pa se prelomiše,	445
balčacim se u prsa lupiše.	446

Pa s' o britke pale pojagmiše,	447
varaju se oba u mejdanu	448
—kad se obe pale susritoše,	449
a ciknuše, pa se prelomiše,	450
balčacim se u prsa lupiše.	451
Da gledamo ljuti' mejdandžija!	452
Kad oružlje butum polomiše,	453
sa dobrije' konja poskočiše,	454
u pleća se oba ufatiše,	455
poniše se po zelenoj travi.	456
Ati jim se dobri zavadiše	457
—jači dorat Ibre bajraktara	458
od putalja Šarić kapetana,	459
a jači se Šarić dogodijo:	460
vavik nosa Ibru bajraktara,	461
nikad se Ibro zemlje ne dotica.	462
Mutna Vlahu pinja udarila,	463
bajraktaru mutna i krvava.	464
Da gledamo Šarić kapetana!	465
Šarić viče Mandulu gospoju,	466
„O gospojo—s. —	467
kako moreš očima gledati	468
od nas dvaju što se danas radi?	469
Daj pomози meni jā l' Turčinu;	470
ubij, ljubo, mene jā l' Turčina!	471
Al' to gospa haje i ne haje.	472
Onda viknu Ibro bajraktaru:	473
„O Mandula, kićena gospoja,	474
daj pomogni meni na mejdanu	475
da Šariću pa savežem ruke.	476
Kada čula Mandula gospoja,	477
razapela puca na prsima,	478
obe dojke ukaza Latinka,	479
pa podviknu Ibru bajraktara:	480
„Ibro, janje, po svitu gledanje,	481
što s' se pušč'o mome gospodaru,	482
gospodaru Šarac kapetanu,	483
da te Šarac po poljani nosa?	484
Sada Ibro, srce iz nidara,	485
vidi dobro gospojine dojke!	486
Ja ji', Ibro, nagojila nisam	487
raz đidije Šarac kapetana,	488
neg' raz tebe, oči gospojine!	489
Evo ima dva puna miseca	490
kako me je Šarac isprosijo,	491

jos ji' dosad nije ni vidijo,	492
a kamo li, janci, obljubijo.	493
Da gledamo Ibre bajraktara.	494
Kad vidijo gospojine dojke,	495
u junaku srce zaigralo,	496
sad mu nova snaga pristupila	497
—on podviknu k'o kad jelen riknu,	498
pa serdara uvis podignuo,	499
na desnu ga Ibro navi stranu,	500
obori ga u zelenu travu.	501
A gospoja do Ibre doskoči,	502
nosi komad prebijene ćorde	503
pa ga dade Ibri bajraktaru.	504
Uze Ibro, osiče mu glavu,	505
glavu metnu dori u zobnicu,	506
pa ufati Šarića putalja,	507
oba konja na poljani sveza.	508
Sad da vidiš Ibre bajraktara,	509
on podviknu Mandulu gospoju,	510
„O gospojo, po svitu gledanje!	511
Dede, dušo, da ga utrapimo,	512
jer je Šarić prava muška glava.	513
Uze nadžak Ibro bajraktaru,	514
pa nadžakom raku mu iskopa,	515
u nju vrže Šarić kapetana,	516
pa ga zasu zemljom ilovačom.	517
Po njojzi je busom pobusijo,	518
više njega drvo udarijo,	519
da se za grob na poljani znade.	520
Pa se Ibro do gospoje vrati,	521
pa povede Mandulu gospoju.	522
On odriši oba ata mamna,	523
pa Mandulu diže na putalja,	524
a bajraktar pojaha dorata,	525
pa odoše gorom pivajući,	526
osta Šarić pod zemljom ležeći.	527
Jā kad Ibro na Liku izijde,	528
on nastavi šenluk i veselje	529
od dan do dan puni' petn'est dana.	530
Sajdoše mu na veselje Turci:	531
š njima saš'o beg Mustajbeg Lika,	532
dov'o beže hodžu i kadiju	533
—hodža lipu poturči gospoju,	534
a kadija ničah je učini.	535
Kum mu beže bijo na veselju	536

—a jengija Mustajbegovica—	537
svojim harčom pir mu opremijo.	538
Kad jim pir-ga i veselje prođe,	539
svi se natrag povratiše Turci.	540
Svaki ode zavičaju svomu,	541
osta Ibro u kuli kamenoj	542
dvor čadeći, Mandulu ljubeći.	543

*